

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციები	საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის რეკომენდაციები
<p>1. სასურველია, რომ თანმიმდევრული და სტაბილური საარჩევნო კანონმდებლობის უზრუნველსაყოფად, კანონმდებლობის გადახედვა და მისი უთოს წინაშე აღებულ ვალდებულებებთან, საერთაშორისო სტანდარტებთან და კარგ პრაქტიკასთან შესაბამისობაში შემდგომი მოყვანა შემდეგ საარჩევნო პერიოდამდე დიდი ხნით ადრე და ინკლუზიური საკონსულტაციო პროცესის საფუძველზე მოხდეს.¹</p>	<ul style="list-style-type: none"> • საიას აზრით საარჩევნო კანონმდებლობის გადახედვა და მისი საერთაშორისო სტანდარტებთან და რეკომენდაციებთან მოყვანა ინკლუზიურ პროცესს წარმოადგენს, რაც მოიაზრებს ყველა დაინტერესებული მხარის აქტიურად ჩართვას. მმართველი პარტიის ბოლოდროინდელი გადაწყვეტილება, რომ ამ მიშენლოვან პროცესში მონაწილეობაზე უარი უთხრას სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოებას (ISFED), უთო/ოდირის და ამასთანავე, ევროპული კომისიის მეთე რეკომენდაციის უხეშ დარღვევას წარმოადგენს. საია მოუწოდებს “ქართულ ოცნების” ხელმძღვანელობას გაიაზრონ მიღებული გადაწყვეტილების დამაზიანებელი გავლენა ევროკავშირის რეკომენდაციების შესრულებაზე და უზრუნველყოს საარჩევნო საკითხებზე შექმნილ სამუშაო ჯგუფში ISFED-ის ჩართულობა.
<p>2. სასურველია, საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრობისათვის განაცხადების წარდგენისა და წევრად არჩევის ვადები დარეგულირდეს ისე, რომ საოლქო საარჩევნო კომისიის ყველა წევრისთვის შესაძლებელი იყოს განაცხადების სათანადო განხილვა და ეფექტიანი ზედამხედველობა.²</p>	<ul style="list-style-type: none"> • მოიხსნას საკანონმდებლო ბარიერები საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების ვადებთან დაკავშირებით. სასურველია, გაიზარდოს როგორც განაცხადების მიღების, ასევე მისი დამუშავების პერიოდი. ეს პროცესი არ უნდა იყოს დამოკიდებული არჩევნების

¹ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები უთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, უთო/ოდირი, გვ. 64.

² საქართველო, მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები, 2021 წლის 2 და 30 ოქტომბერი დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია საბოლოო ანგარიში, უთო/ოდირი, გვ. 64-65; საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები უთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, უთო/ოდირი, გვ. 65.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

	ოფიციალურად გამოცხადების თარიღზე. ³
<p>3. ყველა კანდიდატისათვის თანაბარი საასპარეზო პირობების უზრუნველსაყოფად, სასურველია ადმინისტრაციული რესურსების ბოროტად გამოყენების წინააღმდეგ ბრძოლის სამართლებრივი ჩარჩოს გამოყენება და მისი აღსრულება მათ შორის საჯარო სამსახურის ბოროტად გამოყენება საარჩევნო კამპანიის დროს.⁴</p> <p>4. რეკომენდაცია N3.3. რეკომენდაცია vi : საარჩევნო კოდექსიდან ამოღებულ იქნას ნორმა, რომელიც მაღალი რანგის თანამდებობის პირებს აძლევს შეუზღუდავი საარჩევნო კამპანიის წარმოების შესაძლებლობას და ადმინისტრაციული რესურსების უკანონო გამოყენებისთვის ჯარიმა გაორმაგდეს და გახდეს 4000 ლარი.⁵</p> <p>5. სახელმწიფოსა და პარტიის ერთმანეთისგან მკვეთრი განცალკევების უზრუნველსაყოფად, სასურველია რომ მოხდეს ისეთი ეფექტური და დროული მექანიზმის ჩამოყალიბება, რომლითაც მიუკერძოებელი და კომპეტენტური ორგანოს წინაშე ადმინისტრაციული რესურსების არასათანადოდ გამოყენებასთან დაკავშირებული საჩივრების განხილვა მოხდება, აღნიშნულ ორგანოს, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი სანქციების</p>	<ul style="list-style-type: none"> • აუცილებელია, ადმინისტრაციული რესურსის ბოროტად გამოყენების ფაქტებზე არსებობდეს კანონის აღსრულების რეალური, სწრაფი და ეფექტიანი რეაგირების მექანიზმი; უწყებათაშორისი კომისია უნდა გაუქმდეს და შესაბამისი კომპეტენცია გადაეცეს ცესკოს; • მნიშვნელოვანია, რომ მინიმუმ გუბერნატორებს და მინისტრის მოადგილეებს შეუზღუდოთ ნებისმიერ დროს თავისუფალი აგიტაციის უფლება და მათზეც დაწესდეს ის შეუზღუდვები, რომლებიც საჯარო მოსამსახურეებზე ვრცელდება (მაგ. სამუშაო საათებში აგიტაციის აკრძალვა). • კანონმდებლობამ უნდა გაითვალისწინოს ქმედითი მექანიზმები ონლაინაგიტაციის წინააღმდეგ. კერძოდ, აგიტაციის ცნება უნდა დაკონკრეტდეს და განისაზღვროს, რომ იგი მოიცავს სოციალური ქსელის პირადი გვერდის საშუალებით პოლიტიკური მოწოდებების გავრცელებას; • „სუბსიდია“, „გრანტი“, „მრომის ანაზღაურება“ და „სხვა ხარჯები“ - ამ პუნქტებში ცვლილებების შეტანა უნდა შეიზღუდოს და შესაძლებელი გახდეს მხოლოდ ფორსმაჟორულ სიტუაციაში.⁶

³ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 13.

⁴ საქართველო, მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები, 2021 წლის 2 და 30 ოქტომბერი დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 65.

⁵ „ქართული ოცნების“ მიერ მოწოდებული დოკუმენტი.

⁶ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 15.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

<p>შესახებ გადაწყვეტილებების მიღების უფლება უნდა გააჩნდეს.</p>	
<p>6. სასურველია კიდევ უფრო მკაფიოდ ჩამოყალიბდეს საოლქო საარჩევნო კომისიის წევრების დანიშვნის შერჩევის კრიტერიუმები იმისთვის რომ გაძლიერდეს საზოგადოების ნდობა და საარჩევნო ადმინისტრაციის მიუკერძოებლობა.⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> • საოლქო საარჩევნო კომისიის პროფესიული წევრების დაკომპლექტების პროცედურაში ანტიკორუპციული მექანიზმი უნდა გაუქმდეს, რადგან ის ხელს უშლის შეთანხმებაზე ორიენტირებული გადაწყვეტილების მიღების მიზნის მიღწევას და აბრკოლებს კონსენსუსზე დაფუძნებულ პროცესს. • მოიხსნას საკანონმდებლო ბარიერები საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების ვადებთან დაკავშირებით. სასურველია, გაიზარდოს როგორც განაცხადების მიღების, ასევე მისი დამუშავების პერიოდი. ეს პროცესი არ უნდა იყოს დამოკიდებული არჩევნების ოფიციალურად გამოცხადების თარიღზე.⁸ • ანტიკორუპციული მექანიზმის გაუქმება და ვადების ცვლილება გააძლიერებს კომისიის მიმართ საზოგადოების ნდომას და გაამყარებს და ხელს შეუწყობს საარჩევნო ადმინისტრაციის მიუკერძოებლობას.
<p>7. ამომრჩევლის მიერ საკუთარი ხმის დასჯის შიშის გარეშე მიცემის უზრუნველსაყოფად, სასურველია წინასაარჩევნო კამპანიის დროს ე.წ. „სიჩუმის პერიოდის“ დაწესებისა და საარჩევნო უბნების გარშემო შესაბამისი პერიმეტრების (სადაც საარჩევნო კამპანიის წარმოება და ამომრჩეველთა აღრიცხვა</p>	<ul style="list-style-type: none"> • არჩევნების დღეს ამომრჩევლის ნებაზე ზეგავლენის პრევენციისთვის, საჭიროა, არჩევნების წინა დღე სიჩუმის დღედ გამოცხადდეს; • სრულად აიკრძალოს ამომრჩევლის აღრიცხვა როგორც კენჭისყრის ოთახში, ისე მის გარეთ.¹¹

⁷ საქართველო, მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები, 2021 წლის 2 და 30 ოქტომბერი დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია საბოლოო ანგარიში, უუთო/ოდირი, გვ. 66.

⁸ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 12-13.

¹¹ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 15.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

<p>აიკრძალება) მოწყობის შესაძლებლობის განხილვა მოხდეს;⁹ 8. უნდა დაწესდეს ზოგადი აკრძალვა არჩევნებამდე 24 საათით ადრე რაიმე სახის საარჩევნო აგიტაციაზე.¹⁰</p>	
<p>9. არჩევნების შედეგების მთლიანობის ნდობის გასაზრდელად, სასურველია, დამატებითი ზომების მიღება დათვლის პროცესის ანგარიშვალდებულების გასაძლიერებლად, საერთაშორისო კარგი პრაქტიკის შესაბამისად.¹² 10. ...მიზანშეწონილია აგრეთვე განხილული იქნეს ალტერნატიული ზომების დანერგვის შესაძლებლობა, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს საუბნო კომისიების დონეზე შედეგების კომპეტენტური და კეთილსინდისიერი დათვლა და აღრიცხვა...¹³</p>	<ul style="list-style-type: none"> • არჩევნების შედეგების მიმართ სანდოობის გაზრდის მიზნით შემოღებული უნდა იყოს შედეგების დათვლის პროცედურის ვიდეოფიქსაციისა და შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით სავალდებულო გადათვლის შედეგად გამოვლენილ დარღვევებზე სამართლებრივი რეაგირების ბერკეტი.¹⁴
<p>11. სასურველია, რომ საარჩევნო ადმინისტრაციის შემადგენლობის გადახედვა მოხდეს, რათა გაიზარდოს მისი მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა. შესაძლებელია საარჩევნო ადმინისტრაციაში პირების დანიშვნის ფორმულის იმგვარად გადახედვა, რომ უფრო მეტად დაბალანსებული პოლიტიკური</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ხელახლა გადაიხედოს საარჩევნო ადმინისტრაციის ინსტიტუციური ჩარჩო, ასევე კომისიის წევრთა დანიშვნის პროცედურები და შეიცვალოს იმგვარად, რომ გრძელვადიან პერსპექტივაში უზრუნველყოს საარჩევნო ადმინისტრაციის დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა; სასურველია,

⁹ საქართველო, საპრეზიდენტო არჩევნები, 2018 წლის 28 ოქტომბერი და 28 ნოემბერი, ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 64.

¹⁰ ევროპული კომისია სამართლის მეშვეობით დემოკრატიის დასაცავად (ვენეციის კომისია) და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი (ეუთო/ODIHR), საქართველო, დაჩქარებული წესით მიღებული ერთობლივი დასკვნა საარჩევნო კოდექსში ცვლილებების პროექტის თაობაზე, CDL-PI(2021)005, 2021 წლის 30 აპრილი, პარა. 56.

¹² საქართველო, მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები, 2021 წლის 2 და 30 ოქტომბერი დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 67.

¹³ ევროპული კომისია სამართლის მეშვეობით დემოკრატიის დასაცავად (ვენეციის კომისია) და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი (ეუთო/ODIHR), საქართველო, დაჩქარებული წესით მიღებული ერთობლივი დასკვნა საარჩევნო კოდექსში ცვლილებების პროექტის თაობაზე, CDL-PI(2021)005, 2021 წლის 30 აპრილი, პარა. 60.

¹⁴ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 13.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

<p>წარმომადგენლობა იქნას მიღებული და აღკვეთილი იქნას ერთი პოლიტიკური პარტიის ფაქტობრივი დომინაცია.¹⁵</p>	<p>მოხდეს საარჩევნო ადმინისტრაციის ყველა დონის საარჩევნო კომისიის სრულად პროფესიული ნიშნით, პარტიათა შორის კონსენსუსის პრინციპით დაკომპლექტება. კომისიის წევრების შერჩევის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს უმრავლესობასა და ოპოზიციას შორის შეთანხმებას, რაც გულისხმობს ცესკოს თავმჯდომარისა და პროფესიული წევრების შერჩევას 2/3 უმრავლესობის მხარდაჭერით;</p> <ul style="list-style-type: none"> • პრეზიდენტის საკონკურსო კომისია უნდა დაკომპლექტდეს არა დამოუკიდებელი პირებით, არამედ პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლებით. მასში უნდა შევიდნენ ბოლო საპარლამენტო არჩევნებში ბარიერგადალახული პარტიები, ხოლო უმრავლესობა და ოპოზიცია პარიტეტის პრინციპით უნდა იყვნენ წარმოდგენილნი. კომისიამ პრეზიდენტს კანდიდატურა სიითი შემადგენლობის 3/5-ის უმრავლესობით უნდა წარუდგინოს; • საოლქო საარჩევნო კომისიის პროფესიული წევრების დაკომპლექტების პროცედურაში ანტიკრიზისული მექანიზმი უნდა გაუქმდეს, რადგან ის ხელს უშლის შეთანხმებაზე ორიენტირებული გადაწყვეტილების მიღების მიზნის მიღწევას და აბრკოლებს კონსენსუსზე დაფუძნებულ პროცესს;¹⁶
<p>12. არჩევნების შემდგომ შეტანილი საჩივრების გამჭვირვალედ,</p>	

¹⁵ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 64; საქართველო, საპრეზიდენტო არჩევნები, 2018 წლის 28 ოქტომბერი და 28 ნოემბერი, ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 63.

¹⁶ 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომი პერიოდისა და შუალედური არჩევნების მონიტორინგის ანგარიში, საია, გვ. 12.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

<p>სამართლიანად და ერთგვაროვნად განხილვის უზრუნველსაყოფად, სასურველია, რომ საარჩევნო კოდექსმა ხმების ხელახლა დათვლის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებასთან, ხმების ხელახლა დათვლის ჩატარებასთან და შედეგების გაუქმებასთან დაკავშირებით მკაფიო და ობიექტური კრიტერიუმები დაადგინოს. საოლქო საარჩევნო კომისიები საკმარისი რაოდენობის თანამშრომლებით უნდა იყვნენ დაკომპლექტებული და ისინი სათანადოდ უნდა იყვნენ მომზადებული, რათა მათ შეძლონ საჩივრების ეფექტურად განხილვა და ყველა მითითებული დარღვევის საფუძვლიანად გამოძიება.¹⁷</p>	
<p>13. სასურველია საარჩევნო დავების გადაწყვეტასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ჩარჩოს გადახედვა, რათა საჩივრებთან დაკავშირებული პროცედურების გამარტივება და საჩივრების მიღებაზე არსებული შეზღუდვების გაუქმება მოხდეს. ყველას, ვისი საარჩევნო უფლებების დარღვევა მოხდა, უნდა გააჩნდეს საჩივრის შეტანის უფლება.¹⁸</p>	
<p>14. რეკომენდებულია, რომ ცვლილებების პროექტში ჩამოყალიბდეს მარეგულირებელი ჩარჩო მომდევნო ადგილობრივ არჩევნებში ხმის მიცემის ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებასთან დაკავშირებით, საერთაშორისო კარგი პრაქტიკის გათვალისწინებით.¹⁹</p>	

¹⁷ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 64-65.

¹⁸ საქართველო, საპრეზიდენტო არჩევნები, 2018 წლის 28 ოქტომბერი და 28 ნოემბერი, ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 64.

¹⁹ ევროპული კომისია სამართლის მეშვეობით დემოკრატიის დასაცავად (ვენეციის კომისია) და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი (ეუთო/ODIHR), საქართველო, დაჩქარებული

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

<p>15. კამპანიის დაფინანსების ზედამხედველობის გაუმჯობესება.²⁰</p>	<p>ვინაიდან სახელმწიფო აუდიტის სამსახური პოლიტიკური კორუფციის სავარაუდო შემთხვევებზე რეაგირების კუთხით არაეფექტიანია, სასურველია, შეიქმნას დამოუკიდებელი ანტიკორუფციული სააგენტო. ეს უწყება აღჭურვილი უნდა იყოს საგამოძიებო უფლებამოსილებებით და სხვა საკითხებთან ერთად, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების საკითხებსაც უნდა გაუწიოს ზედამხედველობა.</p>
<p>16. უფასო სარეკლამო დროის განაწილების სისტემის გადახედა.²¹</p>	<ul style="list-style-type: none"> ყველა კვალიფიციურ პარტიას უნდა მიეცეს სარეკლამო დრო თანაბარი რაოდენობით, მაგრამ თუ საარჩევნო სუბიექტი საარჩევნო ბლოკის სახით მონაწილეობდა შესაბამის არჩევნებზე, მას დროის მხოლოდ ერთი პორცია უნდა მიეცეს და არა ისე როგორც დღეს ხდება ამის მოწესრიგება (ბლოკში შემავალ პარტიებსაც იგივე რაოდენობის დრო ეძლევათ, როგორც ინდივიდუალურად მონაწილე პარტიას).
<p>17. პოლიტიკური პარტიებისთვის სახელმწიფო დაფინანსების შეწყვეტის საფუძვლების ცვლილება.²²</p>	<ul style="list-style-type: none"> საჭიროა საკანონმდებლო ცვლილებების მიღება, რათა პოლიტიკურმა პარტიამ არ დაკარგოს კუთვნილი სახელმწიფო დაფინანსება, იმისდა მიუხედავად იგი საპარლამენტო მანდატებს გამოიყენებს თუ არა, ვინაიდან პარტიის დაფინანსება მის მიერ არჩევნებზე მიღებულ შედეგებზე

წესით მიღებული ერთობლივი დასკვნა საარჩევნო კოდექსში ცვლილებების პროექტის თაობაზე, CDL-PI(2021)005, 2021 წლის 30 აპრილი, პარა. 75.

²⁰ საქართველო, მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები, 2021 წლის 2 და 30 ოქტომბერი დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია საბოლოო ანგარიში, უეთო/ოდირი, გვ. 65.

²¹ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები უეთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, უეთო/ოდირი, გვ. 41.

²² ევროპული კომისია სამართლის მეშვეობით დემოკრატიის დასაცავად (ვენეციის კომისია) და უეთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი (უეთო/ODIHR), საქართველო, დაჩქარებული წესით მიღებული ერთობლივი დასკვნა საარჩევნო კოდექსში ცვლილებების პროექტის თაობაზე, CDL-PI(2021)005, 2021 წლის 30 აპრილი, გვ.8; Georgia - Joint Opinion of the Venice Commission and the OSCE/ODIHR on amendments to the Election Code, the Law on Political Associations of Citizens and the Rules of Procedure of the Parliament approved by the Council for Democratic Elections at its 71st meeting (online, 18 March 2021) and adopted by the Venice Commission at its 126th Plenary Session (online, 19-20 March 2021), CDL-AD(2021)008-e, pp. 7-9, specifically, para.45.

წინადადებები საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით

	უნდა იყოს დამოკიდებული და არა საპარლამენტო საქმიანობაზე.
--	--

რეკომენდაციები, რომლებიც არ არის შეტანილი „ქართული ოცნების“ დოკუმენტში და რომლებიც არაა შესრულებული:

1. საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად, სასურველია კანდიდატებისთვის ქვეყანაში ცხოვრებასთან დაწესებული მოთხოვნის მნიშვნელოვნად შემცირება ან გაუქმება.²³
2. თანაბარი საარჩევნო პირობების უზრუნველსაყოფად სასურველია, რომ პარტიების და კანდიდატების რეგისტრაციისთვის დაწესებული ვადების გადახედვა მოხდეს, რათა თავიდან იქნას აცილებული რეგისტრაციის პროცესის წინასაარჩევნო კამპანიის პერიოდთან თანხვედრა.²⁴

²³ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 66; საქართველო, საპრეზიდენტო არჩევნები, 2018 წლის 28 ოქტომბერი და 28 ნოემბერი, ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 65.

²⁴ საქართველო, 2020 წლის 31 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნები ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის შეზღუდული საარჩევნო სადამკვირვებლო მისია, საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 66; საქართველო, საპრეზიდენტო არჩევნები, 2018 წლის 28 ოქტომბერი და 28 ნოემბერი, ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის საბოლოო ანგარიში, ეუთო/ოდირი, გვ. 65.